

UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI

RADA

Bruksela, 20 września 2023 r.
(OR. en)

2022/0219 (COD)

PE-CONS 40/23

INDEF 29
COPS 354
POLMIL 177
IND 354
MAP 30
COMPET 705
FISC 146
CODEC 1227

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
w sprawie ustanowienia instrumentu na rzecz wzmocnienia europejskiego
przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie
współpracy (EDIRPA)

ROZPORZĄDZENIE
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2023/...

z dnia ...

**w sprawie ustanowienia instrumentu na rzecz wzmocnienia europejskiego
przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie współpracy (EDIRPA)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą²,

¹ Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 168.

² Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 12 września 2023 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Szefowie państw lub rządów UE podczas spotkania w Wersalu w dniu 11 marca 2022 r. zobowiązali się do zwiększenia europejskich zdolności obronnych w świetle wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie. Uzgodnili oni, że znacząco zwiększą wydatki na obronność, opracują dalsze zachęty w celu stymulowania opartych na współdziałaniu inwestycji państw członkowskich we wspólne projekty i wspólne zamówienia w dziedzinie zdolności obronnych, będą dalej inwestować w zdolności niezbędne do prowadzenia pełnej gamy misji i operacji, zwiększą synergie i pobudzą innowacje oraz wzmocnią i rozwiną europejski przemysł obronny, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP).
- (2) Niczym nieuzasadniona inwazja Rosji na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 r. oraz trwająca wojna napastnicza Rosji wyraźnie pokazały, że kluczowe znaczenie ma pilne podjęcie działań w celu zaradzenia istniejącym brakom. Ponowne wystąpienie w Europie działań wojennych o dużej intensywności i konfliktów terytorialnych ma niekorzystny wpływ na bezpieczeństwo Unii i jej państw członkowskich oraz wymaga znacznego zwiększenia zdolności państw członkowskich do wypełnienia najbardziej pilnych i krytycznych luk, w szczególności tych, które nasiliły się w wyniku przekazywania produktów związanych z obronnością na rzecz Ukrainy.
- (3) Wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie w zdecydowany sposób uwypukliła konieczność dostosowania europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) do zmian strukturalnych, wzmocnienia unijnych badań i rozwoju w zakresie wojskowości, modernizacji wyposażenia wojskowego, a także zacieśnienia współpracy między państwami członkowskimi w ramach zamówień w dziedzinie obronności.

- (4) W dniu 18 maja 2022 r. Komisja i Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa (zwany dalej „Wysokim Przedstawicielem”) przedstawili wspólny komunikat zatytułowany „Analiza luk inwestycyjnych w zakresie obronności i dalsze działania”. Podkreślono w nim skutki wieloletniego niedofinansowania obronności i istnienie w unijnym sektorze obrony luk w zakresie finansów, przemysłu i zdolności. We wspólnym komunikacie stwierdzono, że powrót działań wojennych do Europy uwidocznił nagromadzenie luk i braków w zapasach wojskowych, zmniejszone zdolności produkcyjne przemysłu oraz ograniczone wspólne zamówienia i współpracę. We wspólnym komunikacie zwrócono też uwagę na luki mające bezpośredni wpływ na swobodę działania sił zbrojnych państw członkowskich oraz na pilną potrzebę uzupełnienia niektórych zapasów, zastąpienia przestarzałego wyposażenia wojskowego, np. wyposażenia zaprojektowanego lub wyprodukowanego w byłym Związku Radzieckim, i wzmocnienia zdolności strategicznych.
- (5) We wspólnym komunikacie zaproponowano również utworzenie specjalnego krótkoterminowego instrumentu, opracowanego w duchu solidarności, który zachęciłby państwa członkowskie do dokonywania, na zasadzie dobrowolności, zamówień realizowanych na zasadzie współpracy, w celu wypełnienia najbardziej pilnych i krytycznych luk, w szczególności tych będących wynikiem odpowiedzi na wojnę napastniczą Rosji przeciwko Ukrainie.
- (6) Proponowany nowy specjalny krótkoterminowy instrument ma się przyczynić do wsparcia zamówień realizowanych na zasadzie współpracy w dziedzinie obronności oraz, dzięki związanemu z nim finansowaniu unijnemu, do wzmocnienia zdolności przemysłu obronnego Unii, w tym poprzez zwiększenie produkcji w odniesieniu do produktów związanych z obronnością. Przyczyni się on też do osiągnięcia określonego przez Radę Sterującą Europejskiej Agencji Obrony w 2007 r. wspólnego punktu odniesienia w zakresie europejskich zamówień na wyposażenie realizowanych na zasadzie współpracy wynoszącego 35 % całkowitych wydatków zamówień na wyposażenie obronne.

- (7) Wzmocnienie EDTIB powinno być zatem jednym z głównych elementów tych działań. W rzeczywistości nadal utrzymują się trudności i luki oraz rozdrobnienie, czego skutkiem jest brak wystarczających działań opartych na współpracy i niedostateczna interoperacyjność produktów.
- (8) Szczególna struktura, warunki kwalifikowalności i kryteria określone w niniejszym rozporządzeniu są specyficzne dla specjalnego krótkoterminowego instrumentu i wynikają ze szczególnych okoliczności i obecnej sytuacji nadzwyczajnej.
- (9) Mając na uwadze aktualne warunki na rynku obronnym charakteryzujące się rosnącym zagrożeniem dla bezpieczeństwa i realną perspektywą konfliktu o dużej intensywności, państwa członkowskie szybko zwiększają swoje budżety obronne i dążą do realizowania podobnych zakupów produktów związanych z obronnością. W związku z tym poziom zapotrzebowania może przekroczyć zdolności produkcyjne EDTIB, obecnie dostosowane do produkcji w czasie pokoju.
- (10) W konsekwencji można spodziewać się silnej inflacji cen, a także dłuższych opóźnień w dostawach, co potencjalnie może zagrozić bezpieczeństwu Unii i państw członkowskich. Przemysł obronny musi zabezpieczyć zdolności produkcyjne niezbędne do realizacji zamówień, a także krytyczne surowce i podzespoły. W tym kontekście producenci mogą traktować priorytetowo duże zamówienia, co potencjalnie może spowodować narażenie państw najbardziej zagrożonych, którym brakuje krytycznej wielkości i środków finansowych do zapewnienia dużych zamówień.
- (11) Aktualna sytuacja geopolityczna w krajach sąsiedztwa wschodniego pokazała, że zdywersyfikowany rynek obronny, przy uwzględnieniu konieczności dbania o niepowielanie działań, może przyczynić się do zróżnicowania produktów od razu dostępnych na rynku, a zatem może być korzystny dla właściwego zaspokojenia pilnych potrzeb państw członkowskich.

- (12) Ponadto należy dołożyć starań, aby zwiększone wydatki przyczyniły się do znacznego wzmocnienia EDTIB w całej Unii. Bez koordynacji i współpracy zwiększone inwestycje krajowe mogą w istocie pogłębić rozdrobnienie.
- (13) W świetle powyższych wyzwań i związanych z nimi zmian strukturalnych konieczne wydaje się przyspieszenie dostosowania EDTIB, zwiększenie jej konkurencyjności i efektywności, zgodnie z art. 173 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), a tym samym przyczynienie się do wzmocnienia i zreformowania zdolności przemysłu obronnego państw członkowskich. W ramach działań mających na celu zaradzenie brakom przemysłowym należy niezwłocznie wypełnić najpilniejsze luki.
- (14) Należy w szczególności wspierać wspólne inwestycje i zamówienia w dziedzinie obronności realizowane na zasadzie współpracy, ponieważ takie oparte na współpracy działania zagwarantują, że niezbędna zmiana w EDTIB będzie przeprowadzona na zasadzie współpracy, co pozwoli uniknąć dalszego rozdrobnienia i zwiększy interoperacyjność.
- (15) W tym celu należy ustanowić specjalny krótkoterminowy instrument na rzecz zwiększenia współpracy państw członkowskich na etapie zamówień w dziedzinie obronności (zwany dalej „instrumentem”). Instrument ten powinien stanowić zachętę dla państw członkowskich do podejmowania działań na zasadzie współpracy, a w szczególności do wspólnego udzielania zamówień w celu wypełnienia tych luk, co jednocześnie pozwoli zwiększyć interoperacyjność oraz wzmocnić i zreformować zdolności przemysłu obronnego państw członkowskich.
- (16) Bez uszczerbku dla prerogatyw władzy budżetowej zasoby przydzielone na instrument będą finansowane w ramach obecnych wieloletnich ram finansowych, bez wpływu na środki finansowe już przeznaczone na konkretne działania Unii.

- (17) Instrument powinien pozwolić zrównoważyć złożony charakter zamówień realizowanych na zasadzie współpracy i ryzyko z nimi związane, a jednocześnie umożliwić osiągnięcie korzyści skali w działaniach podejmowanych przez państwa członkowskie w celu wzmocnienia i modernizacji EDTIB, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP i spółek o średniej kapitalizacji, powodując tym samym zwiększenie zdolności i odporności Unii oraz bezpieczeństwa dostaw w jej obrębie. Zachęcanie do zamówień realizowanych na zasadzie współpracy skutkowałoby również zmniejszeniem kosztów dotyczących obciążenia administracyjnego i zarządzania cyklem życia odpowiednich systemów. Instrumentowi powinny towarzyszyć wysiłki na rzecz wzmocnienia europejskich rynków, usług i systemów obronnych i bezpieczeństwa, oraz stworzenia równych warunków działania dla dostawców z wszystkich państw członkowskich. Zamówienia realizowane na zasadzie współpracy na wspólnym rynku dla EDTIB umożliwiają uzyskanie korzyści skali oraz zapewniają innowacyjność i wydajność produkcji i technologii.
- (18) Instrument opiera się na pracach Grupy Zadaniowej ds. Wspólnych Zamówień w dziedzinie Obronności, ustanowionej przez Komisję i Wysokiego Przedstawiciela oraz szefa Europejskiej Agencji Obrony, zgodnie ze wspólnym komunikatem z dnia 18 maja 2022 r., i uwzględnia te prace, aby zapewnić koordynację bardzo krótkoterminowych potrzeb dotyczących zamówień w dziedzinie obronności oraz umożliwić współpracę z państwami członkowskimi i unijnymi producentami wyposażenia obronnego w celu wspierania wspólnych zamówień służących uzupełnieniu zapasów, w szczególności w świetle wsparcia udzielonego Ukrainie.

- (19) Sytuacja w dziedzinie bezpieczeństwa w Europie wymaga pilnego zastanowienia się nad sposobem ograniczenia nadmiernego rozdrobnienia poprzez niezależne inicjatywy Unii oraz nad sposobem strategicznego powiązania instrumentów. Instrument ma na celu zapewniać spójność z istniejącymi opartymi na współpracy inicjatywami Unii w dziedzinie obronności, takimi jak plan rozwoju zdolności, skoordynowany roczny przegląd w zakresie obronności, Europejski Fundusz Obronny oraz stała współpraca strukturalna, a także tworzyć synergie z innymi unijnymi programami. Instrument jest w pełni spójny z ambitnymi celami Strategicznego kompasu na rzecz bezpieczeństwa i obrony. W stosownych przypadkach można również uwzględnić priorytety regionalne i międzynarodowe, w tym ustanowione w kontekście Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, jeżeli są one zgodne z priorytetami Unii i nie uniemożliwiają udziału żadnemu państwu członkowskiemu ani państwu stowarzyszonemu, dążąc przy tym do unikania zbędnego powielania działań.
- (20) Ponieważ instrument ma na celu zwiększenie konkurencyjności i efektywności unijnego przemysłu obronnego, umowy w sprawie zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy, aby możliwe było skorzystanie z instrumentu, będą musiały być zawierane z wykonawcami lub podwykonawcami mającymi siedzibę w Unii lub w państwach stowarzyszonych i niepodlegającymi kontroli ze strony niestowarzyszonych państw trzecich ani podmiotów z niestowarzyszonych państw trzecich. W tym kontekście kontrolę nad wykonawcą lub podwykonawcą należy rozumieć jako zdolność do wywierania decydującego wpływu na wykonawcę lub podwykonawcę, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny. Dodatkowo, aby zapewnić ochronę interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony, infrastruktura, obiekty, aktywa oraz zasoby wykonawców i podwykonawców biorących udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy wykorzystywane do celów tego zamówienia powinny znajdować się na terytorium państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego.

- (21) W pewnych okolicznościach powinno być możliwe odstępianie od zasady, zgodnie z którą wykonawcy i podwykonawcy biorący udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy wspieranym z instrumentu nie mogą podlegać kontroli niestowarzyszonych państw trzecich ani podmiotów z niestowarzyszonych państw trzecich. W tym kontekście wykonawca lub podwykonawca mający siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym i kontrolowany przez niestowarzyszone państwo trzecie lub podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego powinien móc uczestniczyć jako wykonawca lub podwykonawca biorący udział we zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy, pod warunkiem że spełnione są rygorystyczne warunki dotyczące interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony, ustanowione w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zgodnie z tytułem V Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), w tym warunki dotyczące EDTIB.
- (22) Ponadto postępowania o udzielenie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy i umowy w sprawie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy powinny również obejmować wymóg, aby produkt związany z obronnością nie podlegał – ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego – restrykcjom, które ograniczają zdolność państw członkowskich do jego używania. W pilnych przypadkach, gdy EDTIB nie ma wystarczającej zdolności do wypełnienia najbardziej pilnych i krytycznych luk w zapasach państw członkowskich lub nie jest w stanie dostarczyć niezbędnych produktów związanych z obronnością w odpowiednich ramach czasowych, wymóg ten nie powinien mieć zastosowania, jeśli zamówione produkty były używane przed dniem 24 lutego 2022 r. przez siły zbrojne większości państw członkowskich uczestniczących w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy. W przypadku gdy ma zastosowanie to odstępstwo, kraje uczestniczące w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy powinny zbadać możliwość zastąpienia komponentów podlegających restrykcjom komponentami im niepodlegającymi pochodzącymi z Unii lub państw stowarzyszonych.

- (23) Dotacje przyznane w ramach instrumentu powinny przyjmować formę finansowania niepowiązanego z kosztami i powinny być oparte na osiągnięciu wyników mających odniesienie do pakietów prac bądź kamieni milowych lub wartości docelowych procedur udzielania zamówień realizowanych na zasadzie współpracy w celu stworzenia niezbędnego efektu zachęty.
- (24) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do przyjęcia wieloletniego programu prac określającego priorytety finansowania i mające zastosowanie warunki finansowania. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (25) W celu zapewnienia efektu zachęty należy przewidzieć możliwość zróżnicowania poziomu wkładu Unii w odniesieniu do poszczególnych działań w oparciu o czynniki takie jak: złożony charakter zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy, cechy charakterystyczne współpracy lub liczba uczestniczących państw członkowskich lub państw stowarzyszonych czy też fakt włączenia dodatkowych państw członkowskich lub państw stowarzyszonych do istniejącej współpracy, ale wkład ten nie powinien przekraczać 15 % całkowitego budżetu instrumentu i powinien być ograniczony do 15 % szacowanej wartości zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy na dane konsorcjum państw członkowskich i państw stowarzyszonych. Ze względu na wyższe koszty zwykle związane z prowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia obejmującego dużą liczbę wykonawców lub wiążącego się z przekazaniem zakupionego wyposażenia do państw trzecich limit ten należy podnieść do 20 % całkowitego budżetu instrumentu i 20 % szacowanej wartości zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy na dane konsorcjum państw członkowskich i państw stowarzyszonych, w przypadku gdy jednym z odbiorców dodatkowych ilości produktów związanych z obronnością w ramach zamówienia jest Ukraina lub Mołdawia lub gdy co najmniej 15 % szacowanej wartości zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy przydziela się MŚP lub spółkom o średniej kapitalizacji jako wykonawcom lub podwykonawcom. Zamówienia na dodatkowe ilości produktów związanych z obronnością dla Ukrainy i Mołdawii – ze względu na szczególną sytuację w dziedzinie bezpieczeństwa panującą w tych dwóch krajach kandydujących do Unii w świetle wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie– powinny być możliwe, za zgodą uczestniczących państw członkowskich.

- (26) Państwa członkowskie i kraje stowarzyszone powinny wyznaczyć pełnomocnika ds. zamówień w celu przeprowadzenia zamówień realizowanych na zasadzie współpracy w ich imieniu. Pełnomocnikiem ds. zamówień powinna być instytucja zamawiająca zdefiniowana w art. 2 ust. 1 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE¹ i w art. 3 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE², mająca siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym, Europejska Agencja Obrony lub organizacja międzynarodowa.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

- (27) Zgodnie z art. 193 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046¹ (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”) dotacji można udzielić na działanie, które już się rozpoczęło, pod warunkiem że wnioskodawca może wykazać potrzebę rozpoczęcia działania przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji. Wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie spowodowała drastyczną zmianę warunków na rynku obronnym, do których EDTIB musi się dostosować w bardzo ograniczonym czasie. Ze względu na pilny i poważny charakter tego dostosowania oraz ryzyko dalszego rozdrobnienia rynku wewnętrznego i łańcuchów dostaw odnośnych produktów związanych z obronnością, działania państw członkowskich rozpoczynających współpracę w zakresie wspólnych zamówień były pilnie potrzebne, by wysłać istotny sygnał dla rynku i EDTIB. W związku z tym powinno być możliwe unijne wsparcie finansowe na wczesnym etapie. Na zasadzie odstępstwa od art. 193 rozporządzenia finansowego powinno być zatem możliwe przewidzenie, w decyzji w sprawie finansowania, wkładów finansowych na rzecz działań obejmujących okres od dnia 24 lutego 2022 r., nawet jeśli działania te rozpoczęły się przed złożeniem wniosku o udzielenie dotacji, pod warunkiem że nie zostały one ukończone przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

- (28) Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla przepisów ustanowionych dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE¹. Niniejsze rozporządzenie przewiduje jednak bardziej szczegółowe wymogi kwalifikowalności. Dyrektywa 2009/81/WE stanowi, że państwa członkowskie mogą włączyć do swojego ustawodawstwa możliwość określenia, w dokumentacji zamówienia, wymogów dotyczących ochrony bezpieczeństwa dostaw lub ochrony bezpieczeństwa informacji. Niniejsze rozporządzenie opiera się na przepisach dyrektywy 2009/81/WE i nakłada na pełnomocników ds. zamówień obowiązki, by w dokumentacji zamówienia ująć wymogi kwalifikowalności. Obowiązki takie powinny mieć pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawodawstwem państwa członkowskiego i krajów stowarzyszonych, w którym pełnomocnik ds. zamówień ma siedzibę.
- (29) Zalecenie Komisji (UE) 2018/624² ma na celu ułatwienie transgranicznego dostępu do rynku dla MŚP i spółek pośredniczących w sektorze obronności. W szczególności w zaleceniu tym wzywa się państwa członkowskie do wykorzystywania elastycznych rozwiązań przewidzianych w dyrektywie 2009/81/WE, takich jak te wprowadzone w jej art. 21 lub zapewniane przez częstsze dzielenie zamówień na części bądź stosowanie e-zamówień. W zaleceniu tym apeluje się też do państw członkowskich o zmniejszenie obciążenia administracyjnego związanego z zamówieniami, zwłaszcza poprzez zachowanie proporcjonalności wniosków o informacje lub kryteriów wyboru. W kontekście niniejszego rozporządzenia wyznaczony przez państwa członkowskie i kraje stowarzyszone pełnomocnik ds. zamówień powinien w jak największym stopniu wykorzystywać zalecenia Komisji przy przeprowadzaniu działań w zakresie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy, tak by zapewnić sprawiedliwy dostęp MŚP do zamówienia objętego wsparciem.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 76).

² Zalecenie Komisji (UE) 2018/624 z dnia 20 kwietnia 2018 r. w sprawie transgranicznego dostępu do rynku dla poddostawców i MŚP w sektorze obronnym (Dz.U. L 102 z 23.4.2018, s. 87).

- (30) W niniejszym rozporządzeniu określono pulę środków finansowych instrumentu na okres od dnia ... [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia] do dnia 31 grudnia 2025 r., która podczas rocznej procedury budżetowej ma stanowić dla Parlamentu Europejskiego i Rady główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 18 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 16 grudnia 2020 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami oraz w sprawie nowych zasobów własnych, w tym również harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych¹

¹ Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 28.

- (31) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013¹ i rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95², (Euratom, WE) nr 2185/96³ i (UE) 2017/1939⁴ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków w zakresie zapobiegania nieprawidłowościom – w tym nadużyciom finansowym – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie postępowań, odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych.
- W szczególności, zgodnie z rozporządzeniami (Euratom, WE) nr 2185/96 i (UE, Euratom) nr 883/2013 Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) jest uprawniony do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1939, Prokuratura Europejska (EPPO) jest uprawniona do prowadzenia postępowań przygotowawczych oraz wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371⁵. Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać Komisji, OLAF, Trybunałowi Obrachunkowemu oraz, w przypadku państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1939 – EPPO, niezbędne prawa i dostęp, a także zapewniać, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

² Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

³ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

⁴ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

- (32) Zgodnie z art. 85(1) decyzji Rady (UE) 2021/1764¹ osoby i podmioty z krajów i terytoriów zamorskich kwalifikują się do objęcia ich finansowaniem, pod warunkiem przestrzegania zasad i celów instrumentu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane.
- (33) Do celów niniejszego rozporządzenia produkty związane z obronnością należy rozumieć jako produkty objęte zakresem dyrektywy 2009/81/WE, jak określono w art. 2 tej dyrektywy, w szczególności jako rodzaje produktów wymienione w wykazie broni, amunicji i materiałów wojennych określonym w decyzji Rady 255/58 z dnia 15 kwietnia 1958 r.² W wykazie tym figuruje jedynie wyposażenie, które zostało zaprojektowane, opracowane i wyprodukowane konkretnie do celów wojskowych. Wykaz ten ma jednak charakter ogólny i ma być szeroko interpretowany w miarę rozwoju techniki, polityki zamówień i wymogów wojskowych prowadzącego do opracowania nowych typów wyposażenia, przykładowo na podstawie wspólnego wykazu uzbrojenia Unii. Do celów niniejszego rozporządzenia produkty związane z obronnością należy również rozumieć jako obejmujące produkty, które — choć pierwotnie przeznaczone były do użytku cywilnego — zostają następnie zaadaptowane do celów wojskowych w charakterze broni, amunicji lub materiałów wojennych.

¹ Decyzja Rady (UE) 2021/1764 z dnia 5 października 2021 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską, w tym stosunków między Unią Europejską, z jednej strony, a Grenlandią i Królestwem Danii, z drugiej strony (Decyzja w sprawie stowarzyszenia zamorskiego, łącznie z Grenlandią) (Dz.U. L 355 z 7.10.2021, s. 6).

² Decyzja w sprawie ustalenia listy produktów (broń, amunicja i materiały wojenne), do których odnoszą się przepisy art. 223 ust. 1 lit. b) — obecnie art. 296 ust. 1 lit. b) — Traktatu (dok. 255/58). Protokół z dnia 15 kwietnia 1958 r.: dok. 368/58.

- (34) Zgodnie z art. 4 ust. 2 TUE bezpieczeństwo narodowe pozostaje w zakresie wyłącznej odpowiedzialności każdego państwa członkowskiego. Państwa członkowskie określają między sobą, które ustalenia będą miały zastosowanie do ochrony informacji niejawnych do celów zamówień realizowanych na zasadzie współpracy, zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.
- (35) Komisja chroni informacje niejawne UE zgodnie z przepisami bezpieczeństwa określonymi w decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/444¹. W myśl umowy z dnia 4 maja 2011 r. między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zebranymi w Radzie, w sprawie ochrony informacji niejawnych wymienianych w interesie Unii Europejskiej² i decyzji Rady 2013/488/UE³ państwa członkowskie zapewniają taki poziom ochrony informacji niejawnych UE, który jest równoważny poziomowi przewidzianemu w przepisach bezpieczeństwa Rady określonych w decyzji 2013/488/UE.

¹ Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 72 z 17.3.2015, s. 53).

² Dz.U. C 202 z 8.7.2011, s. 13.

³ Decyzja Rady 2013/488/UE z dnia 23 września 2013 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (Dz.U. L 274 z 15.10.2013, s. 1).

- (36) Nie później niż dnia 31 grudnia 2026 r. Komisja powinna sporządzić sprawozdanie oceniające instrument i przekazać je Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Sprawozdanie oceniające powinno zawierać ocenę wpływu i skuteczności działań podjętych na mocy instrumentu, a jednocześnie także krytyczną perspektywiczną analizę kwestii zabezpieczenia wszystkich komponentów potrzebnych w łańcuchu dostaw sektora obronności Unii, z należyтым uwzględnieniem znaczenia uzgodnień dotyczących bezpieczeństwa dostaw oraz w kontekście funkcjonowania EDTIB.. Ponadto w sprawozdaniu oceniającym należy wskazać braki i krytyczne zależności od niestowarzyszonych państw trzecich, w odniesieniu do surowców, komponentów i zdolności produkcyjnych, w oparciu o prace prowadzone w kontekście obserwatorium technologii krytycznych. Sprawozdanie oceniające powinno stanowić podstawę prac Komisji nad planami działania w zakresie technologii, w tym środkami ograniczania ryzyka służącymi zaradzeniu tym brakom i krytycznym zależnościom.
- (37) Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla swobody państw członkowskich w odniesieniu do ich polityki dotyczącej eksportu produktów związanych z obronnością.
- (38) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (39) Aby umożliwić jak najszybsze rozpoczęcie wdrażania niniejszego rozporządzenia, powinno ono wejść w życie w trybie pilnym,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia krótkoterminowy instrument na rzecz wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie współpracy (zwany dalej „instrumentem”) na okres od dnia ... [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia] do dnia 31 grudnia 2025 r.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „zamówienie realizowane na zasadzie współpracy” oznacza zamówienie realizowane wspólnie przez co najmniej trzy państwa członkowskie;
- 2) „kontrola” w odniesieniu do wykonawcy lub podwykonawcy oznacza zdolność do wywierania decydującego wpływu na wykonawcę lub podwykonawcę, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny;
- 3) „zarządcza struktura wykonawcza” oznacza organ podmiotu prawnego, powołany zgodnie z prawem krajowym i, w stosownych przypadkach, podlegający dyrektorowi generalnemu, uprawniony do określania strategii, celów i ogólnego kierunku działania tego podmiotu prawnego, który to organ nadzoruje i monitoruje proces podejmowania decyzji przez kierownictwo;

- 4) „podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego” oznacza podmiot prawny mający siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim lub, w przypadku gdy ma on siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym, posiadający swoje zarządcze struktury wykonawcze w niestowarzyszonym państwie trzecim;
- 5) „pełnomocnik ds. zamówień” oznacza instytucję zamawiającą, zdefiniowaną w art. 2 ust. 1 pkt 1 dyrektywy 2014/24/UE i art. 3 ust. 1 dyrektywy 2014/25/UE, mającą siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym, Europejską Agencję Obrony lub organizację międzynarodową, i która jest wyznaczona przez państwa członkowskie i państwa stowarzyszone do przeprowadzenia zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy w ich imieniu;
- 6) „produkty związane z obronnością” oznaczają produkty objęte zakresem dyrektywy 2009/81/WE, jak określono w jej art. 2, w tym sprzęt medyczny używany na polu walki;
- 7) „informacje niejawne” oznaczają informacje lub materiały, niezależnie od ich formy, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby w różnym stopniu wyrządzić szkodę interesom Unii lub interesom co najmniej jednego państwa członkowskiego i którym nadana jest jedna z klauzul tajności UE lub odpowiadająca im klauzula tajności, zgodnie z Umową między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, zebranymi w Radzie, w sprawie ochrony informacji niejawnych wymienianych w interesie Unii Europejskiej¹;

¹ Dz.U. C 202 z 8.7.2011, s. 13.

- 8) „informacje szczególnie chronione” oznaczają jawne informacje i dane, które mają być chronione przed nieuprawnionym dostępem lub ujawnieniem z uwagi na obowiązki określone, w stosownych przypadkach, w prawie unijnym lub krajowym lub w celu ochrony prywatności lub bezpieczeństwa osoby fizycznej lub prawnej.

Artykuł 3

Cele

1. Instrument ma następujące cele:
 - a) wsparcie konkurencyjności i efektywności europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB), w tym MŚP i spółek o średniej kapitalizacji, na rzecz bardziej odpornej i bezpiecznej Unii, w szczególności poprzez przyspieszenie, w sposób oparty na współpracy, dostosowania przemysłu do zmian strukturalnych, w tym poprzez stworzenie i zwiększenie jego zdolności produkcyjnych oraz otwarcie łańcuchów dostaw na współpracę transgraniczną w całej Unii, a tym samym umożliwienie EDTIB dostarczenia potrzebnych państwom członkowskim produktów związanych z obronnością;
 - b) wsparcie współpracy w zakresie procedur udzielania zamówień w dziedzinie obronności pomiędzy uczestniczącymi państwami członkowskimi, tak by przyczynić się do wzmocnienia solidarności, zapobiec efektom wypierania, zwiększyć efektywność wydatków publicznych i ograniczyć nadmierne rozdrobnienie, co ostatecznie doprowadzi do większej standaryzacji systemów obronnych i większej interoperacyjności między zdolnościami państw członkowskich, przy jednoczesnym utrzymaniu konkurencyjności i różnorodności produktów dostępnych dla państw członkowskich i w łańcuchu dostaw.

2. Cele, określone w ust. 1 realizuje się z naciskiem na wzmocnienie i rozwój EDTIB w całej Unii, aby umożliwić EDTIB zaspokojenie w szczególności najbardziej pilnych i krytycznych potrzeb dotyczących produktów związanych z obronnością, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb, które ujawniły się lub nasiliły w wyniku reakcji na wojnę napastniczą Rosji przeciwko Ukrainie, takie jak wysyłki na Ukrainę produktów związanych z obronnością, biorąc przy tym pod uwagę cele Strategicznego kompasu na rzecz bezpieczeństwa i obrony i prace Grupy Zadaniowej ds. Wspólnych Zamówień w dziedzinie Obronności. Można to osiągnąć poprzez uzupełnienie zapasów wyczerpanych w wyniku przekazywania na rzecz Ukrainy produktów związanych z obronnością, w tym wyposażeniem dostępnym na rynku, oraz poprzez zastąpienie przestarzałego wyposażenia, a także poprzez wzmocnienie zdolności.

Artykuł 4

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację instrumentu na okres od dnia ... [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia] do dnia 31 grudnia 2025 r. wynosi 300 mln EUR w cenach bieżących.
2. Pula środków finansowych, o której mowa w ust. 1, może zostać wykorzystana na pomoc techniczną i administracyjną służącą wdrożeniu instrumentu, taką jak działania przygotowawcze, monitorowanie, kontrola, audyt i ocena, w tym instytucjonalne systemy informatyczne.

3. Zasoby przydzielone państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego mogą, na ich wniosek, zostać przesunięte do instrumentu z zastrzeżeniem warunków określonych w odpowiednich przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹. Komisja wdraża te zasoby bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) rozporządzenia finansowego. Zasoby te wykorzystuje się na rzecz zainteresowanego państwa członkowskiego.
4. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na kilka lat na roczne raty.

Artykuł 5

Państwa stowarzyszone

Instrument jest otwarty na uczestnictwo tych członków Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (państwa stowarzyszone), zgodnie z warunkami określonymi w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159).

Artykuł 6

Wdrażanie i formy finansowania unijnego

1. Instrument jest wdrażany w ramach zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym.
2. Finansowanie unijne wykorzystuje się do zachęcania do współpracy między państwami członkowskimi na rzecz realizacji celów określonych w art. 3. Wkład finansowy ustala się z uwzględnieniem opartego na współpracy charakteru zamówień realizowanych na zasadzie współpracy oraz potrzeby stworzenia efektu zachęty niezbędnego do zainicjowania współpracy.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 193 rozporządzenia finansowego wkłady finansowe mogą, gdy jest to konieczne do realizacji działania, obejmować działania rozpoczęte przed datą złożenia wniosku o wkłady finansowe na rzecz tego działania, pod warunkiem że nie rozpoczęto ich przed dniem 24 lutego 2022 r. i że nie zostały ukończone przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji. Działania kwalifikujące się z mocą wsteczną spełniają wszystkie kryteria kwalifikowalności przewidziane w art. 8 i 9 niniejszego rozporządzenia.
4. Dotacji wdrażanych w ramach zarządzania bezpośredniego udziela się i zarządza się nimi zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego.

Artykuł 7

Wykorzystanie finansowania niepowiązanego z kosztami

1. Dotacje mają formę finansowania niepowiązanego z kosztami zgodnie z art. 180 ust. 3 lit. a) rozporządzenia finansowego.
2. Poziom wkładu Unii przeznaczanego na poszczególne działania może zostać określony na podstawie takich czynników, jak:
 - a) złożony charakter zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy, w przypadku którego jako wstępny wskaźnik mogą służyć odsetek szacowanej wartości umowy w sprawie zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy i doświadczenie wynikające z podobnych działań;
 - b) cechy charakteryzujące współpracę mogące przyczynić się do wyników w postaci większej interoperacyjności i stworzenia długofalowych sygnałów inwestycyjnych dla przemysłu; lub
 - c) liczba uczestniczących państw członkowskich i państw stowarzyszonych lub włączenie dodatkowych państw członkowskich lub państw stowarzyszonych do istniejącej współpracy.
3. Wkład finansowy Unii w każde działanie nie może przekraczać 15 % kwoty, o której mowa w art. 4 ust. 1, i jest ograniczony do 15 % szacowanej wartości zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy na dane konsorcjum państw członkowskich i państw stowarzyszonych.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 niniejszego artykułu, wkład finansowy Unii w każde działanie może wynosić do 20 % kwoty, o której mowa w art. 4 ust. 1, i jest ograniczony do 20 % szacowanej wartości zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy, jeżeli spełniony jest co najmniej jeden z następujących warunków:
- a) jednym z odbiorców dodatkowych ilości produktów związanych z obronnością w ramach działania w zakresie zamówienia jest Ukraina lub Mołdawia, zgodnie z art. 9;
 - b) co najmniej 15 % szacowanej wartości zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy przydziela się MŚP lub spółkom o średniej kapitalizacji jako wykonawcom lub podwykonawcom.

Artykuł 8

Kwalifikujące się działania

1. Do unijnego finansowania na mocy instrumentu kwalifikują się wyłącznie działania spełniające wszystkie następujące kryteria:
- a) obejmują one współpracę między kwalifikującymi się podmiotami, jak określono w art. 10, w zakresie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy mających na celu zaspokojenie najbardziej pilnych i krytycznych potrzeb dotyczących produktów związanych z obronnością oraz realizujących cele, określone w art. 3;
 - b) obejmują one nową współpracę, w tym w obrębie istniejących ram, lub rozszerzenie istniejącej współpracy na co najmniej jedno nowe państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone;

- c) prowadzone są one przez konsorcjum składające się z co najmniej trzech państw członkowskich;
- d) spełniają one dodatkowe warunki określone w art. 9.

2. Do finansowania nie kwalifikują się następujące działania:

- a) działania na rzecz zamówień realizowanych na zasadzie współpracy towarów lub usług, które są zabronione przez mające zastosowanie prawo międzynarodowe;
- b) działania na rzecz zamówień realizowanych na zasadzie współpracy śmiertelności broni autonomicznej nie dającej możliwości sprawowania przez człowieka merytorycznej kontroli nad decyzjami w sprawie wyboru celu i zaatakowania go przy przeprowadzaniu ataków na ludzi.

Artykuł 9

Dodatkowe warunki kwalifikowalności

1. Państwa członkowskie i państwa stowarzyszone uczestniczące w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy jednomyślnie wyznaczają pełnomocnika ds. zamówień, który działa w ich imieniu na potrzeby tego zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy. Pełnomocnik ds. zamówień przeprowadza postępowania o udzielenie zamówień i zawiera wynikające z nich umowy z wykonawcami w imieniu uczestniczących państw. Pełnomocnik ds. zamówień może uczestniczyć w danym działaniu jako beneficjent i może występować w roli koordynatora ze strony konsorcjum, i tym samym może mieć możliwość zarządzania środkami z instrumentu i środkami finansowymi uczestniczących państw członkowskich i państw stowarzyszonych i łączenia tych środków.

Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla przepisów w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, ustanowionych w dyrektywie 2009/81/WE.

2. Postępowania o udzielenie zamówień, o których mowa w ust. 1, opierają się na umowie podpisywanej przez uczestniczące państwa członkowskie i państwa stowarzyszone z pełnomocnikiem ds. zamówień na warunkach określonych w programie prac. Umowa określa w szczególności praktyczne ustalenia regulujące zamówienia realizowane na zasadzie współpracy i proces podejmowania decyzji w odniesieniu do wyboru procedury, oceny ofert i udzielenia zamówienia.
3. Umowa, o której mowa w ust. 2, może upoważniać pełnomocnika ds. zamówień do zamawiania dodatkowych ilości odpowiedniego produktu związanego z obronnością dla Ukrainy lub Mołdawii. Upoważnienie takie jest zatwierdzane jednomyślnie przez państwa członkowskie uczestniczące w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy.

Takie ustalenia dotyczące udzielania dodatkowych zamówień pozostają bez uszczerbku dla mającego zastosowanie prawa Unii i muszą być zgodne z krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczym państw członkowskich dotyczącymi eksportu produktów związanych z obronnością.

4. Postępowania o udzielenie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy i umowy w sprawie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy obejmują wymogi dotyczące uczestnictwa wykonawców i podwykonawców biorących udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy, określone w ust. 5–12.
5. Wykonawcy i podwykonawcy biorący udział we zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy muszą mieć siedzibę i posiadać zarządcze struktury wykonawcze w Unii lub w państwie stowarzyszonym. Nie mogą oni podlegać kontroli ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego albo – alternatywnie – muszą oni być uprzednio poddani monitorowaniu w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452¹ oraz, w razie potrzeby, objęci środkami ograniczania ryzyka, z uwzględnieniem celów określonych w art. 3 niniejszego rozporządzenia.
6. Na zasadzie odstępstwa od ust. 5 niniejszego artykułu, podmiot prawny mający siedzibę w Unii lub w państwie stowarzyszonym i kontrolowany przez niestowarzyszone państwo trzecie lub podmiot z niestowarzyszonego państwa trzeciego może uczestniczyć w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy, o ile przedstawi gwarancje zweryfikowane przez państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone, w którym wykonawca lub podwykonawca biorący udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy ma siedzibę. Gwarancje muszą zapewniać, aby uczestnictwo danego wykonawcy lub podwykonawcy biorącego udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy nie było sprzeczne z interesami Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony ustalonymi w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa na podstawie tytułu V TUE ani z celami określonymi w art. 3 niniejszego rozporządzenia.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452 z dnia 19 marca 2019 r. ustanawiające ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii (Dz.U. L 79I z 21.3.2019, s. 1).

7. Gwarancje, o których mowa w ust. 6 niniejszego artykułu, mogą się opierać na standardowym wzorze dostarczonym przez Komisję, wspomaganą przez komitet, o którym mowa w art. 16, i muszą stanowić część specyfikacji technicznych, tak by zapewnić zharmonizowane podejście w całej Unii. W szczególności gwarancje muszą potwierdzać, że do celów danego zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy istnieją środki zapewniające, by:
- a) kontrola nad wykonawcą lub podwykonawcą biorącym udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy nie była sprawowana w sposób ograniczający lub zawężający jego zdolność do realizacji zamówienia i osiągnięcia wyników; oraz
 - b) dostęp niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego do informacji niejawnych dotyczących zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy był uniemożliwiony, a pracownicy lub inne osoby biorące udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy posiadali krajowe poświadczenie bezpieczeństwa wydane przez państwo członkowskie lub państwo stowarzyszone zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.
8. Pełnomocnik ds. zamówień przekazuje Komisji powiadomienie o zastosowanych środkach ograniczania ryzyka w rozumieniu rozporządzenia (UE) 2019/452, o których mowa w ust. 5 niniejszego artykułu, lub gwarancjach, o których mowa w ust. 6 niniejszego artykułu. Dalsze informacje na temat zastosowanych środków ograniczania ryzyka lub gwarancji są udostępniane Komisji na jej wniosek. Komisja informuje komitet, o którym mowa w art. 16 niniejszego rozporządzenia, o wszelkich powiadomieniach przekazanych zgodnie z niniejszym ustępem.

9. Infrastruktura, obiekty, aktywa oraz zasoby wykonawców i podwykonawców biorących udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy wykorzystywane do celów zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy, muszą znajdować się na terytorium państwa członkowskiego lub państwa stowarzyszonego. Jeżeli wykonawcy lub podwykonawcy biorący udział w danym zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy, nie mają łatwo dostępnych alternatyw ani odpowiedniej infrastruktury, obiektów, aktywów oraz zasobów w Unii ani w państwie stowarzyszonym, mogą oni korzystać ze swojej infrastruktury oraz swoich obiektów, aktywów i zasobów zlokalizowanych lub przechowywanych poza terytorium państw członkowskich lub państw stowarzyszonych, pod warunkiem że takie korzystanie nie jest sprzeczne z interesami Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony oraz odbywa się w sposób spójny z celami określonymi w art. 3.
10. Postępowania o udzielenie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy i umowy w sprawie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy muszą również obejmować wymóg, aby dany produkt związany z obronnością nie podlegał restrykcjom ze strony niestowarzyszonego państwa trzeciego lub podmiotu z niestowarzyszonego państwa trzeciego bezpośrednio lub pośrednio poprzez co najmniej jeden pośredniczący podmiot prawny, ograniczającym zdolność państwa członkowskiego do korzystania z tego produktu związanego z obronnością.
11. Na zasadzie odstępstwa od ust. 10, w świetle sytuacji geopolitycznej i pilnej potrzeby realizacji zamówień produktów związanych z obronnością przy wykorzystaniu wsparcia z instrumentu, wymóg, o którym mowa w ust. 10, nie ma zastosowania do pilnie potrzebnych i krytycznych produktów związanych z obronnością, pod warunkiem że spełnione są oba poniższe warunki:
- a) państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone uczestniczące w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy zobowiązują się do zbadania możliwości zastąpienia komponentów objętych restrykcjami alternatywnym komponentem, który nie jest przedmiotem restrykcji, pochodzącym z Unii;

- b) zamówione produkty związane z obronnością były używane przed dniem 24 lutego 2022 r. przez siły zbrojne większości państw członkowskich uczestniczących w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy.
12. Koszt komponentów pochodzących z Unii lub państw stowarzyszonych nie może być niższy niż 65 % szacowanej wartości produktu końcowego. Nie można pozyskiwać żadnych komponentów z niestowarzyszonych państw trzecich, które naruszają interesy Unii i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa i obrony obejmujące poszanowanie zasady stosunków dobrosąsiedzkich.
13. Do celów niniejszego artykułu termin „podwykonawcy biorący udział w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy” oznacza dowolny podmiot prawny, który dostarcza kluczowych czynników produkcji posiadających unikalne cechy niezbędne do działania produktu i któremu przydzielono co najmniej 15 % wartości zamówienia.

Artykuł 10

Kwalifikujące się podmioty

Do finansowania kwalifikują się następujące podmioty, pod warunkiem że spełniają kryteria kwalifikowalności określone w art. 197 rozporządzenia finansowego:

- a) organy publiczne państw członkowskich;

- b) organy publiczne stowarzyszonych państw trzecich;
- c) pełnomocnicy ds. zamówień.

Artykuł 11

Kryteria udzielania dotacji

1. Komisja dokonuje oceny wniosków na podstawie następujących kryteriów udzielania dotacji:
 - a) liczba państw członkowskich lub państw stowarzyszonych uczestniczących w każdym zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy;
 - b) szacowana wartość zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy;
 - c) wykazanie, jaki wkład dane działanie wnosi we wzmocnienie konkurencyjności EDTIB, oraz jej dostosowanie, modernizację i rozwój, tak by baza ta mogła zaspokoić w szczególności najbardziej pilne i krytyczne potrzeby dotyczące produktów związanych z obronnością, o których mowa w art. 3 ust. 2, w tym w odniesieniu do czasu realizacji dostaw, dostępności i zaopatrzenia;
 - d) wykazanie, jaki wkład dane działanie wnosi w uzupełnianie zapasów, w tym tych, które zostały wyczerpane w wyniku reakcji na wojnę napastniczą Rosji przeciwko Ukrainie, a także w zastępowanie przestarzałego wyposażenia i wzmacnianie zdolności, zgodnie z art. 3;

- e) zakres, w jakim dane działanie wnosi wkład we wzmocnienie współpracy między państwami członkowskimi lub państwami stowarzyszonymi, w szczególności poprzez proporcjonalny podział technicznych i finansowych ryzyk i możliwości na podstawie koncepcji opartej na rzeczywistej współpracy, a także w zwiększenie interoperacyjności produktów zamówionych na mocy niniejszego rozporządzenia;
 - f) wkład działania w eliminowanie przeszkód w zamówieniach realizowanych na zasadzie współpracy;
 - g) zakres, w jakim działanie wnosi wkład w konkurencyjność EDTIB i jej dostosowanie do zmian strukturalnych, w tym zmian technologicznych, między innymi poprzez planowane stworzenie lub zwiększenie jej zdolności produkcyjnych, rezerwację zdolności produkcyjnych i bezpieczeństwo dostaw;
 - h) udział MŚP i spółek o średniej kapitalizacji;
 - i) nawiązanie nowej współpracy transgranicznej między wykonawcami i podwykonawcami w łańcuchach dostaw w całej Unii;
 - j) jakość i efektywność planów realizacji działania.
2. W programie prac określa się dalsze szczegóły dotyczące stosowania kryteriów udzielania dotacji ustanowionych w ust. 1, w tym wagę poszczególnych kryteriów, które mają być stosowane. Nie określa się w nim indywidualnych progów.
3. Komisja przekazuje sprawozdania z oceny wniosków komitetowi określonemu w art. 16. Komisja udostępnia wnioskodawcom szczegółowe sprawozdanie z wyników oceny ich wniosku.

Artykuł 12
Program prac

1. Instrument jest wdrażany poprzez wieloletni program prac przewidziany w art. 110 rozporządzenia finansowego (zwany dalej „wieloletnim program prac”).

2. Komisja przyjmuje program prac w drodze aktu wykonawczego.

Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3.

3. W programie prac określa się:

- a) minimalną wartość finansową działań w zakresie wspólnych zamówień;
- b) orientacyjną kwotę wsparcia finansowego na działania realizowane przez minimalną liczbę państw członkowskich wymaganą art. 8 ust. 1 lit. c);
- c) zachęty do udzielania zamówień o większej wartości oraz włączenia dodatkowych państw członkowskich lub państw stowarzyszonych do istniejącej współpracy;
- d) ogólną kwotę wkładu Unii w odniesieniu do poszczególnych priorytetów finansowania;
- e) opis działań obejmujących współpracę w zakresie zamówień realizowanych na zasadzie współpracy;

- f) szacowaną wartość zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy;
- g) procedurę oceny i wyboru wniosków.
- h) opis kamieni milowych, które mają być zaprojektowane w taki sposób, by wskazywać istotne postępy w realizacji działań, w osiąganiu zakładanych rezultatów, a także powiązane z tym kwoty, które mają zostać wypłacone;
- i) ustalenia dotyczące weryfikacji kamieni milowych, o których mowa w lit. h), spełnienia warunków i osiągnięcia rezultatów; oraz
- j) metody określania i, w stosownych przypadkach, dostosowywania kwot finansowania.

4. W programie prac określa się priorytety finansowania zgodnie z potrzebami, o których mowa w art. 3 ust. 2. Te priorytety finansowania służą zapewnieniu dostępności wystarczających ilości najpilniej potrzebnych i krytycznych produktów związanych z obronnością w celu wypełnienia najpilniejszych luk, zgodnie z sekcją 4 wspólnego komunikatu zatytułowanego „Analiza luk inwestycyjnych w zakresie obronności i dalsze działania”.

Artykuł 13

Stosowanie przepisów dotyczących informacji niejawnych i informacji szczególnie chronionych

1. W ramach zakresu niniejszego rozporządzenia:
 - a) państwa członkowskie i państwa stowarzyszone uczestniczące w zamówieniu realizowanym na zasadzie współpracy określają między sobą, które ustalenia będą miały zastosowanie do ochrony informacji niejawnych do celów danego zamówienia realizowanego na zasadzie współpracy, zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi;
 - b) każde państwo członkowskie zapewnia, by stopień ochrony informacji niejawnych UE był równoważny ze stopniem ochrony przewidzianym w przepisach bezpieczeństwa Rady określonych w decyzji 2013/488/UE;
 - c) Komisja chroni informacje niejawne UE otrzymane w związku z instrumentem zgodnie z przepisami bezpieczeństwa określonymi w decyzji (UE, Euratom) 2015/444.
2. Komisja tworzy zabezpieczony system wymiany w celu ułatwienia wymiany informacji niejawnych i informacji szczególnie chronionych między Komisją, państwami członkowskimi i państwami stowarzyszonymi oraz, w stosownych przypadkach, wnioskodawcami i odbiorcami. System ten uwzględnia krajowe przepisy państw członkowskich dotyczące bezpieczeństwa.

Artykuł 14

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Komisja monitoruje wykonanie instrumentu i składa sprawozdania na temat poczynionych postępów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. W tym celu Komisja wprowadza niezbędne mechanizmy monitorowania.
2. Do dnia 31 grudnia 2026 r. Komisja sporządzi sprawozdanie zawierające ocenę wpływu i skuteczności działań podjętych w ramach instrumentu (zwane dalej „sprawozdaniem oceniającym”) oraz przekaże je Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
3. W sprawozdaniu oceniającym przygotowanym na podstawie konsultacji z państwami członkowskimi i najważniejszymi zainteresowanymi stronami – ocenia się postępy w realizacji celów określonych w art. 3. Ocenia się ewentualne wąskie gardła w funkcjonowaniu instrumentu i w szczególności wkład instrumentu w następujące elementy:
 - a) współpracę pomiędzy państwami członkowskimi i państwami stowarzyszonymi, w tym tworzenie nowej współpracy transgranicznej;
 - b) udział MŚP i spółek o średniej kapitalizacji w działaniach;
 - c) nawiązywanie nowej współpracy transgranicznej między wykonawcami i podwykonawcami w łańcuchach dostaw w całej Unii;

- d) wzmocnienie konkurencyjności EDTIB, oraz jej dostosowanie, modernizację i rozwój, tak by baza ta mogła zaspokoić w szczególności najbardziej pilne i krytyczne potrzeby dotyczące produktów związanych z obronnością;
- e) ogólną wartość zamówień realizowanych na zasadzie współpracy dotyczących najpilniej potrzebnych i krytycznych produktów związanych z obronnością objętych wsparciem z instrumentu.

4. W oparciu o dostępne wkłady pełnomocnika ds. zamówień, takie jak studia wykonalności na podstawie art. 9 ust. 11 lit. a), oraz w stosownych przypadkach o prace prowadzone w kontekście obserwatorium technologii krytycznych w sprawozdaniu oceniającym wskazuje się braki i krytyczne zależności od niestowarzyszonych państw trzecich dotyczące produktów zamówionych z wykorzystaniem wsparcia finansowego z instrumentu. Sprawozdanie oceniające stanowi podstawę prac Komisji nad planami działania w zakresie technologii, w tym środkami ograniczania ryzyka służącymi zaradzeniu tym brakom i krytycznym zależnościom. W stosownych przypadkach Komisja rozważy czy zaproponować środki służące ograniczeniu braków i krytycznych zależności od niestowarzyszonych państw trzecich w kontekście Europejskiego Funduszu Obronnego, dokonując krytycznej perspektywicznej analizy sposobów zabezpieczenia wszystkich komponentów potrzebnych w łańcuchu dostaw EDTIB.
5. Wszelkie wymogi dotyczące sprawozdawczości nakładane na państwa członkowskie pozostają bez uszczerbku dla krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych, a także art. 346 TFUE.

Artykuł 15
Informacja, komunikacja i promocja

1. Bez uszczerbku dla mającego zastosowanie prawa Unii lub krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących ochrony informacji niejawnych i informacji szczególnie chronionych, odbiorcy finansowania unijnego podają informacje o pochodzeniu tych środków i zapewniają eksponowanie finansowania unijnego, w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z instrumentem oraz działaniami podjętymi w ramach instrumentu i uzyskanymi wynikami
3. Zasoby finansowe przydzielone na instrument przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej na temat priorytetów politycznych Unii, w zakresie, w jakim priorytety te są związane z celami określonymi w art. 3.

Artykuł 16
Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. Europejska Agencja Obrony jest zapraszana do przedstawiania komitetowi swoich opinii i wiedzy fachowej jako obserwator. Europejska Służba Działań Zewnętrznych jest również zapraszana do uczestniczenia w pracach komitetu.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 17

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w ...

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca